

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Půdní fond:

Orné půdy neustále meziročně ubývá...

Pro harmonický vývoj krajiny a kvalitu životního prostředí je důležité hospodaření s půdou. Půdní fond v Královéhradeckém kraji zaznamenal ke konci roku 2013 další úbytek orné půdy a vyšší podíl lesních pozemků. Výměra zemědělské půdy od roku 2008 poklesla o 1 286 ha, tj. o 0,5 %, z toho orná půda o 1 511 ha, tj. o 0,8 % a průměrně ročně o 214 ha. Orná půda představuje dvě pětiny celkové výměry kraje, nejvíce v okresech v úrodné Polabské nížině Hradec Králové (58,8 %) a Jičín (51,9 %), nejméně v horském okrese Trutnov (23,9 %). Orné půdy ubývá na území kraje ve všech okresech, zejména od roku 2008 v okrese Rychnov nad Kněžnou, což představuje snížení podílu orné půdy o 0,9 p.b. a ve zbývajících okresech pak podíl orné půdy klesl o 0,1 p.b, resp. o 0,2 p.b v okrese Trutnov.

...rozšiřují se lesní pozemky.

Výměra nezemědělské půdy se v kraji zvýšila od roku 2008 o 1 315 ha, tj. o 0,7 %. Postupně dochází k rozšiřování lesních ploch, kdy od roku 2008 přibýlo celkem 480 ha lesních pozemků, tj. zvýšení o 0,3 %. Podíl zastavěných ploch se zvýšil nepatrně. Zastavěné plochy a nádvoří ke konci roku 2013 tvořily 2 % výměry kraje a jejich podíl meziročně vzrostl o 0,1 p.b.

Obhospodařovaná půda tvoří 85 % zemědělské půdy.

Nedílnou součástí krajiny je zemědělství a jeho význam je dán mimo jiné i rozlohou obhospodařované půdy, která v kraji zabírá 85,0 % zemědělské půdy. Největší část obhospodařované půdy je půda orná, která v roce 2013 tvořila 70,8 %, což je o 1,5 p.b. méně než v roce 2008.

Ekologické zemědělství:

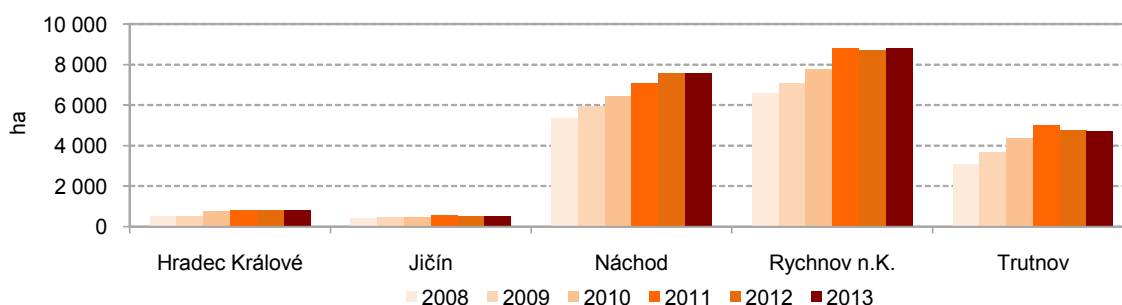
Počet ekofarem se za pět let zdvojnásobil a ustálil na 212...

V Královéhradeckém kraji bylo ke konci roku 2013 celkem 212 ekofarem a jejich počet se za pět let zdvojnásobil. Ekofarmy přibývaly do roku 2011 a poslední tři roky je jejich počet stabilní, dokonce dvě ubyly. Celkem 19 zemědělců provozovalo souběžně konvenční produkci, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem. Na celkovém počtu ekofarem v ČR se kraj podílel 5,4 %, nejvíce jich bylo zaznamenáno v kraji Jihočeském (523, tj. 13,4 % v ČR).

...nejvíce ekofarem je v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Z územního hlediska bylo v roce 2013 ekologické hospodaření soustředěno rovnoměrně mezi okresy Náchod (64), Rychnov nad Kněžnou (61) a Trutnov (55). Z celkového přírůstku 106 farem v kraji od roku 2008 jich nejvíce přibýlo opět v okresech Trutnov (33), Rychnov nad Kněžnou (30) a Náchod (27).

Graf 4. 1 Výměra ekologicky obhospodařované půdy v Královéhradeckém kraji podle okresů

Podíl ekologicky obhospodařované půdy činil 8 %...

Přibývá ekologických zemědělců i ekologicky obhospodařované zemědělské půdy (půda v přechodném období přechází po splnění podmínek počtu let do ekologického zemědělství). V roce 2013 hospodařily ekofarmy v kraji na 22 439 ha (ekologicky obhospodařované půdy bylo 21 575 ha a 864 ha půdy bylo jen v přechodném období), což představuje 8,1 % výměry zemědělské půdy a od roku 2008 zvýšení o 2,4 p.b.

...největší výměra je v okresech s horami a vyšší nadmořskou výškou.

Největší výměra i podíl ekologicky obhospodařované půdy je soustředěn do podhorských oblastí, tj. oblastí méně vhodných pro zemědělství, kde jsou stěžejní dotace. Vzestupný trend se zastavil zejména z důvodu, že rok 2011 byl z plánovacího období patrně posledním, kdy mohli zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Vodovody a kanalizace:

Pokračoval klesající trend spotřeby vody...

Klesající trend spotřeby vody pokračoval i v roce 2013 a s vyšší intenzitou. Pokleslo specifické množství vody fakturované celkem i vody fakturované domácnostem. V Královéhradeckém kraji bylo v roce 2013 fakturováno celkem 120,7 litrů pitné vody na osobu a den, domácnostem pak 78,1 litrů, což jsou hodnoty pod celorepublikovým průměrem. Spotřeba fakturované pitné vody klesla meziročně o 4,3 litru na osobu a den, tj. o 3,4 % a množství vody fakturované domácnostem o 3,9 litru na osobu a den, tj. o 4,8 %. Proti roku 2008 došlo již k poklesu o 16,7 litru a u domácností o 9,9 litru na osobu a den. Jde o celospolečenský trend, kdy meziroční pokles za ČR představoval u vody fakturované celkem 2,9 litru, u vody fakturované domácnostem 0,9 litru na osobu a den.

...rostly ceny vodného i stočného....

Ceny vodného i stočného se meziročně dále zvýšily. V Královéhradeckém kraji se vodné zvýšilo o 1,0 Kč/m³ na 31,3 Kč/m³ a sazba stočného stoupla o 1,1 Kč/m³ na 31,2 Kč/m³. Růst ceny vody zaznamenaly všechny kraje a růst stočného jen náš kraj spolu s Krajem Vysočina a Jihočeským krajem. Cena vodného se v kraji pohybovala pod celorepublikovým průměrem, naopak cena stočného jej přesáhla o 2,0 Kč/m³. Ceny vodného a stočného jsou uváděny bez DPH.

...objem vyrobené vody se snížil.

V roce 2013 bylo vodou z vodovodů zásobeno 94,3 % obyvatel kraje, tj. o 0,5 p.b. nad průměrem České republiky a mezi kraji je to 8. pořadí. Vodovodní síť v délce 4 998 km tvořila 6,6 % vodovodní sítě ČR. Vyrobeno bylo 30,5 mil. m³ vody, z toho 90,5 % představovala voda podzemní a meziročně poklesl celkový objem vyrobené vody o 4,5 %.

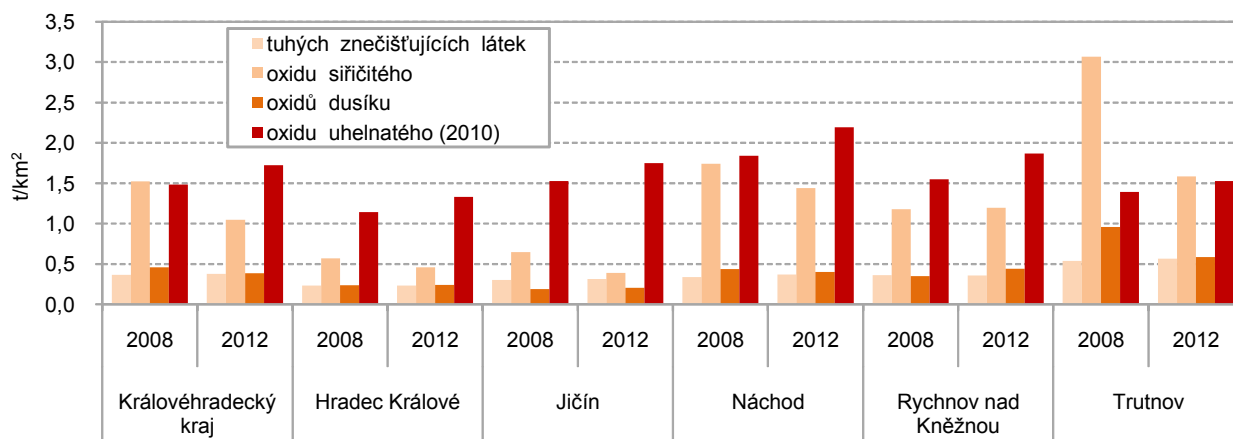
Vzestupnou tendenci má podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci.

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci má od roku 2010 vzestupnou tendenci. V roce 2013 vzrostl na 76,5 %, což je meziroční nárůst o 2,7 tisíc osob, tj. zvýšení podílu o 0,7 p.b. Celkový počet obyvatel v domech napojených na kanalizaci je již 422 tisíc, v roce 2008 to bylo 404,5 tisíc osob. Z toho bylo 70,4 % již napojeno na čistírnu odpadních vod, tj. meziroční nárůst o 5,2 tisíc obyvatel, tj. zvýšení podílu meziročně o 1,1 p.b. a proti roku 2008 o 2,7 p.b.

Čistíren odpadních vod je v kraji 131.

V roce 2013 bylo v kraji 131 čistíren odpadních vod (ČOV) s celkovou kapacitou 225 tisíc m³ na den. Ve sledovaném období let 2008 až 2013 přibýlo v kraji celkem 21 zařízení ČOV. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace představoval 93,5 %, v roce 2008 to bylo 93,0 %. Množství odpadní vody vypouštěné do kanalizace se meziročně zvýšilo o 1,7 tisíc m³, tj. o 7,5 %.

Graf 4.2 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Královéhradeckého kraje (REZZO 1-3)

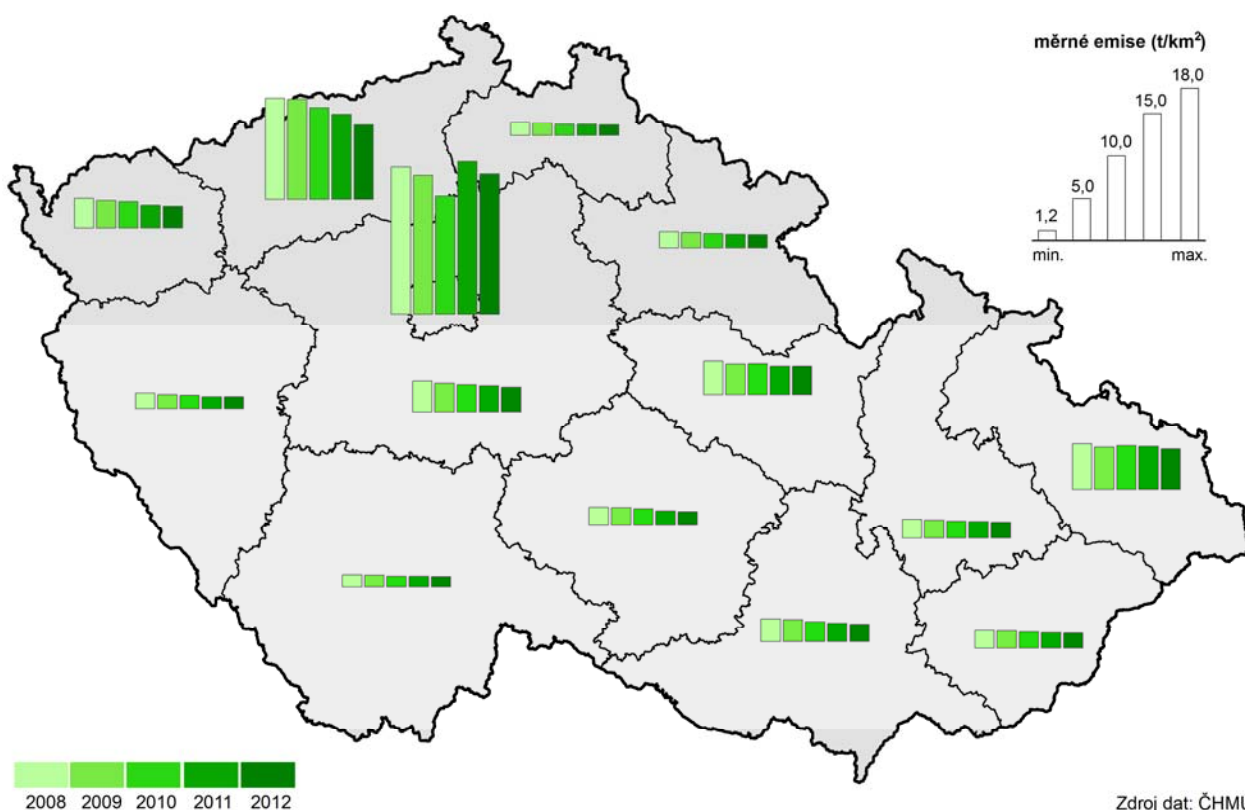

Emise:

Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesají...

Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným v ČR i podle výskytu oblastí se zhoršenou kvalitou vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví. Emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší se v Královéhradeckém kraji ve sledovaných letech 2008–2013 postupně snižovaly, zejména vlivem velkých stacionárních zdrojů. U všech druhů emisí je kraj stále pod úrovní hodnot za Českou republiku.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v krajích v letech 2008 až 2012

.... nejvíce u oxidu siřičitého...

Za rok 2012 je výpočet emisí u REZZO 3 ovlivněn novou metodikou s novou sadou emisních faktorů. To ovlivnilo zejména hodnoty u oxidu uhelnatého za rok 2012 u všech kategorií (REZZO 1–4) a nejsou tak plně srovnatelné s předchozími roky. Nejvýraznější pokles emisí nastal u oxidu siřičitého, kde se emisní hodnoty snížily z 1,5 t/km² v roce 2008 až na 1,1 t/km² v roce 2012, tj. o třetinu. Emise oxidů dusíku od všech znečišťovatelů také každoročně klesaly a za celé sledované období o necelou pětinu. Měrné emise oxidu uhelnatého z mobilních zdrojů se snížily mezi roky 2008 až 2012 o dvě pětiny. Naproti tomu měrné emise tuhých znečišťujících látek po celé období stagnovaly.

...vlivem poklesu v okrese Trutnov.

V územním pohledu jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů REZZO 1 (velké zdroje), REZZO 2 (střední zdroje) a REZZO 3 (malé stacionární zdroje) znečištění. Měrné emise sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1–3 ve všech okresech spíše klesaly nebo stagnovaly. Výrazný byl pokles emisí oxidu siřičitého v okrese Trutnov, který ovlivnil krajské hodnoty.

Odpady: Produkce podnikového odpadu se snížila...

Královéhradecký kraj se v produkci odpadů, a to jak absolutně tak v přepočtu na 1 obyvatele, řadí již dlouhodobě k regionům s nejmenším zatížením. V roce 2012 bylo v kraji vyprodukováno 152 tisíc tun komunálního (z toho tříděný tvořil necelou pětinu), 377 tisíc tun podnikového odpadu a nakládáno¹ bylo s 1,7 mil. tunami odpadů, z toho bylo 8,5% nebezpečných. Komunálního odpadu bylo mezitím o 1,0 % a podnikového o 5,1 % méně.

...produkce odpadu komunálního je stabilní a druhá nejnižší mezi kraji...

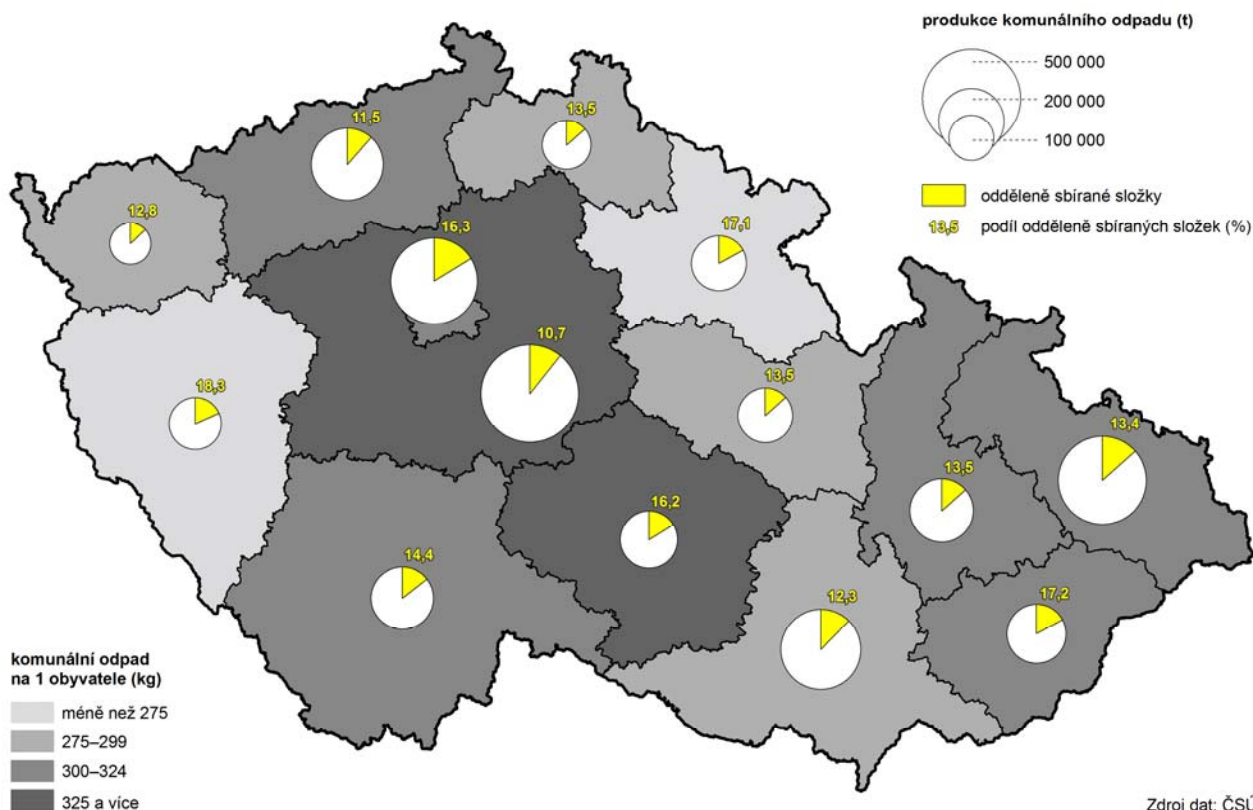
Obyvatel kraje v roce 2012 vyprodukoval v průměru 274 kg odpadu za rok, což byl mezitím pokles, přitom v České republice v průměru 308 kg. Dlouhodobě kraj patří mezi tři kraje s nejnižším množstvím. Mezi kraji to byla v roce 2012 druhá nejnižší hodnota za krajem Plzeňským (243 kg), naproti tomu nejvíce odpadu na obyvatele vyprodukovaly kraje Středočeský (375 kg) a Kraj Vysočina (326 kg).

¹ Nakládání s odpady zahrnuje kromě vyprodukovaného podnikového a komunálního odpadu také odpady, které byly v daném roce odebrány ze skladu nebo dovezeny a dále s nimi bylo nakládáno.

...třetí nejvyšší podíl odděleně sbíraných složek.

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu byl s 17,1 % v roce 2012 mezi kraji třetí, zařadil se za Plzeňský a Zlínský kraj. V letech 2010 a 2011 byl tento podíl druhý nejvyšší a v roce 2008 (21,4 %) a 2009 (19,2 %) dokonce nejvyšší mezi kraji. V České republice činil v roce 2012 tento podíl 13,9 %.

Komunální odpad v krajích v roce 2012

Recyklovaný odpad klesl na desetinu.

Podíl recyklovaného odpadu (vč. regenerace) z celkového nakládání s odpady byl v roce 2012 druhý nejnižší mezi kraji a tvořil pouze desetinu. V letech 2008 až 2013 byl jeho podíl nejvyšší v roce 2008 (14,2 %). V České republice činil v roce 2012 tento podíl 20,4 % a v roce 2008 to bylo 18,6 %.

Výdaje na ochranu ŽP: Investic na ochranu životního prostředí bylo o polovinu více...

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2012 dosáhly v Královéhradeckém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora 2 mld Kč, což bylo meziročně o 0,7 mld Kč, tj. téměř o polovinu více. Pořízené investice podle místa investice na 1 obyvatele v roce 2012 opět vzrostly a představovaly částku 2,7 tis. Kč, což bylo nejvíce v průběhu pětiletého období.

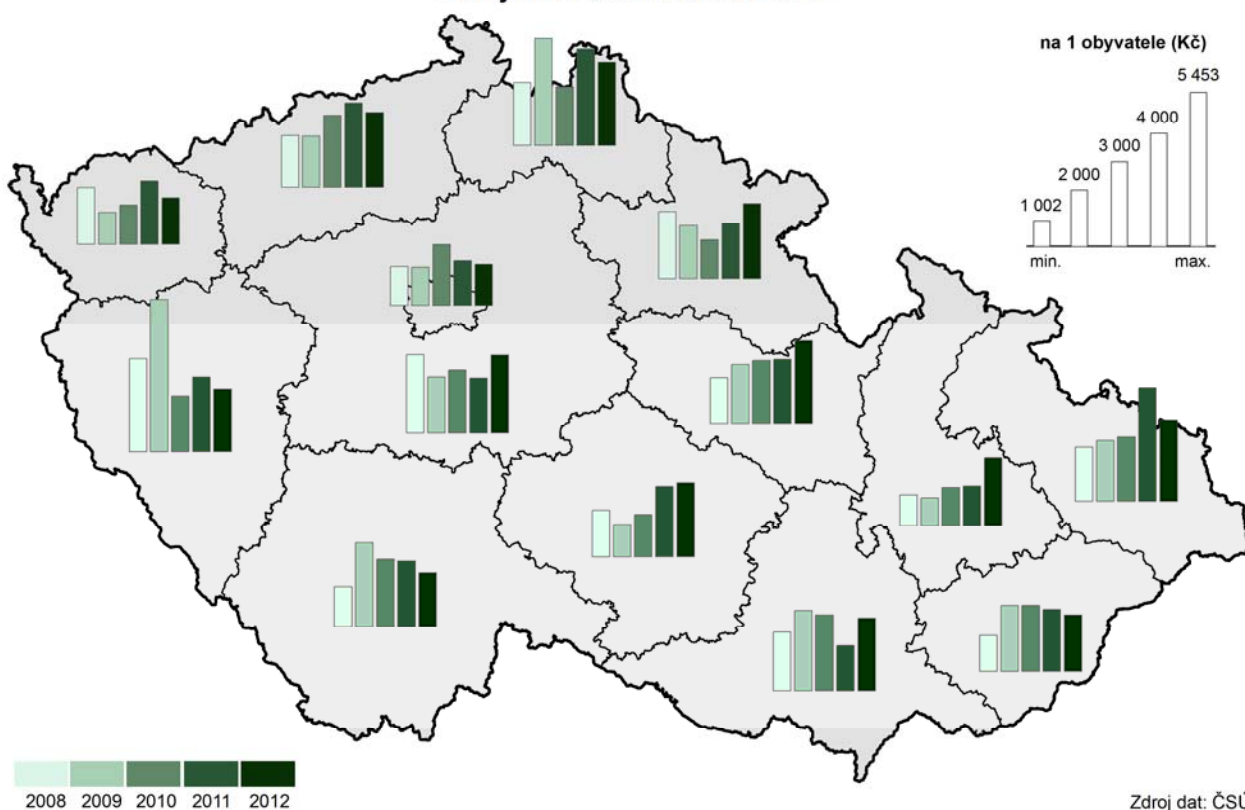
...investice šly nejvíce na nakládání s odpadními vodami...

V členění dle účelu byl za posledních pět let největší podíl investičních nákladů směřován na nakládání s odpadními vodami, významný podíl také na nakládání s odpady. Na ochranu ovzduší a klimatu směřovalo v roce 2006 42,4 % investic, tento podíl se však v posledních letech výrazně snížil na 3,9 % v roce 2010.

... neinvestiční náklady byly vynaloženy na odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v roce 2012 téměř 2,4 mld Kč, což je od roku 2009 stabilní částka. Z toho bylo využito 71,2 % na nakládání s odpady a více než pětina na nakládání s odpadními vodami. Celkově byla většina výdajů na ochranu životního prostředí vynaložena především na odpady.

**Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice
v krajích v letech 2008 až 2012**

**Další údaje o životním prostředí Královéhradeckého kraje jsou na www.hradeckralove.czso.cz.
Souhrnná data se zveřejňují čtvrtletně [Statistický bulletin Královéhradeckého kraje](#)
a ročně poskytuje [Statistická ročenka Královéhradeckého kraje](#)
Aktuálně na internetových stránkách v odkaze [Statistiky](#)**